

શેઠ સી. એન. વિદ્યાલય, આંબાવાડી, અમદાવાદ
પ્રિલિમિનરી પરીક્ષા - 2014

તારીખ : 31-1-2014
 શુક્રવાર

ધોરણ - 12
સંસ્કૃત

સમય : 3 કલાક
 કુલગુણ : 100

અધોલિખિતયોઃ ગદ્યખણ્ડયોઃ અનુવાદ કુરુત

નીચે આપેલાં ગદ્યખણ્ડનું ભાષાંતર કરો.

(૦૮)

૧. ચરૈવેતિ ચરૈવેતિ વૈ મા બ્રાહ્મોऽવોચત । ઇતિ હ પજ્વમં સંવત્સરમરણે ચચાર ।

સોડરણમાદ् ગ્રામમેયાય । તમિન્દ્રઃ પુરુષરૂપેણ પર્યેત્યોવાચ ।

ચરન् વૈ મધુ વિન્દતિ ચરન् સ્વાદુમુખરમ् ।

સૂર્યસ્ય પશ્ય શ્રેમાનં યો ન તન્દ્રયતે ચરન् ॥

૨. રાજા દેવીં વિલોક્ય યધેવમ् ।

અનેન કલ્યાણ ! મૃણાલ કોમલમ्

ક્રતેન ગાત્રં ગ્રલપયસ્ય કારણમ् ।

પ્રસાદમાકાં ક્ષતિ યસ્તવોત્સુકઃ

સ કિं ત્વયા દાસજનઃ પ્રસાદ્યતે ॥

અથવા

ક્ષુદ્રજનક્ષુણ એષ માર્ગઃ । ધૈર્યધના હિ સાધવઃ । કિં યઃ કાશ્ચિત કૃતઇવ - વિકલવી ભવન્તમાત્માનં ન રૂણાત્સિ ।

કુતસ્તવાપૂર્ણોऽયમધેન્દ્રિપોપલ્વબો યેનસ્યેવકૃતઃ ?

અધોલિખિતમ् અનુચ્છેદ પઠિત્યા પ્રશ્નાનામ् ઉત્તર આપો.

(૦૪)

અકબર ચક્રવર્તિનઃ આસ્થાને તોડરમલઃ બીરબલ, તાનસેનઃ ઇત્યાદયઃ વિદ્વંસ આસન् । તત્ત્ર તાનસેનઃ અદ્વિતીયઃ ગાયકઃ ।
 કદાચિત् અકબરસ્ય પત્ની મહારાજી તાનસેન અક્રવતી । ભવાન् આગર્મિ દીપવાલિરાત્રૌ દીપક રાગાનેન રાજભવને દીપાન્ન
 જ્વાલયતુ । પરન્તુ તાનસેન સતત વિનયેન નિરાકૃતવાન । યતઃ સઃ જાનાતાર્થ યત્ત દીપકરાગાલાપનેન સ્વંશરીરં નિતરામ्
 ઉષ્ણ ભવતિ । તેનઃ કદાચેદર્પિ મરણમ् સમ્ભાવ્યતે । સતત જ્ઞાત્વા મહારાજી આપિ પુનઃ અનુરોધં ન કૃતવર્તી ॥

૩. અકબર ચક્રવર્તિનઃ આસ્થાને કે વિદ્વાંસઃ આસન् !

૪. તાનસેનઃ કીદર્શઃ ગાયકઃ આસીત् !

૫. અકબરસ્ય પત્ની મહારાની એકદા તાનસેન કિમ् ઉક્રવતી ?

૬. તાનસેનઃ કિં જાનાતિસ્મિ ?!

નિમનલિખિતયોઃ સંસ્કૃત પ્રશ્ન્યોઃ ઉત્તરે સંસ્કૃતે દીયેતામ्

નીચે આપેલાં સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો.

(૦૪)

૭. ચરતઃ જરૂરે કીદર્શે ભવતઃ ?

૮. દેવ્યાં દારિકેભ્યઃ કિં કથિતમ् અથવા - તાનારીરીયોઃ પિતા કઃ આસીત !

अधोलिखित वाक्यानि कथानक क्रमानुसार पुनः लिखित
नीये आपेला वाक्योने कथानक क्रमानुसार फरीथी लभो.

(०४)

९. अपर्याप्तम् कनकं ददामि ।
१०. विहितकनकशृङ्गां गोहस्तं ददामि ।
११. तेन हि मच्छरो ददामि ।
१२. तेन हि जित्वा पृथिवीम् ददामि ।

विभाग - ब

निम्नलिखितानां पद्यानाम् अनुवादं कुरुत

(०८)

नीये आपेला पध्यंडेनो अनुवादं करो.

१३. तेजोऽसि तेजो मयि धेहि विर्यमसि वीर्यं मयि धेहि वलमासि बलं - मयि धेहि ओजोऽस्योजो मयि धेहि मन्युरासि मन्यु
धेहि सहोऽसि सहो मयि धेहि ।
१४. अध्यापयामास पितृज्ञाशुराङ्ग्रसः कवि ।
पुत्रका इति होवाच ज्ञानेन परिगृह्ण च ।
ते तमर्थपृछन्त देवानागतमन्यवः
देवाश्वैतान्समेत्योचुन्त्याय्यं वः शिशुरुक्तवान् ॥

अथवा

जाङ्गयं धीयो हरति सिञ्चिति वाचि सत्यं
मानोन्नति दिशति पापमपाकरोति ।
चेतः प्रसादयति दिक्षु तनोति कीर्ति
सत्संगति कथय र्कि न करोति पुंसाम् ॥

निम्नलिखितानां संस्कृतप्रश्नानां उत्तराणी संस्कृते दीयन्ताम् ।

(०४)

नीये आपेला विकल्पोभांथी प्रश्नोना उत्तर संस्कृतमां आपो.

१५. पुरुषस्य कीदशानि भाग्यानि फलन्ति !
(क) पुरुषस्य पूर्वाकृतानि भाग्यानि फलन्ति ।
(ख) पुरुषस्य पूर्वतपसा सञ्चितानि भाग्यानि फलन्ति ।
१६. केनपात्रेण सत्यस्या अपिहितं मुखम् !
(क) हिरण्यमयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
(ख) ज्ञानमयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
१७. आस्मिन् देशे वनराजः क्रिडायै आस्ति ।
(क) आस्मिन् देशे वनराजः क्रिडायै आस्ति ।
(ख) आस्मिन देशे वनराजः मृगायै आस्ति ।
१८. बन्धूनां मध्ये की हशं जीवनं न वरं ।
(क) बन्धूनां मध्ये धनहिन जीवनं न वरं ।
(ख) बन्धूना मध्ये धनवान जीवन वरं ।

निम्नलिखितयोः शब्दयोः उपरि विवरण्याव्यक्त टिप्पणौ लिखित

(०४)

नीये आपेला शब्दो पर विवरणात्मक नौंध लभो.

१९. मानदण्डः अथवा पञ्चवायुः
२०. ब्रह्मचर्यम् अथवा महासमाधिः

निम्नलिखितान् श्लोकान् संलग्नान् कुरुत
नीये आपेला श्लोकांशोने जोडो.

(०४)

क	ख
२१. यजन्ते नाम यज्ञस्ते	येनास्यपलितं शिरः ।
२२. न तेन वृद्धोभवति	यत्र च परशिवपद सेवा ॥
२३. सत्सङ्गतिकथय	दम्भेनविधिपूर्वकम्
२४. जीनलक्ष्यन हि धनपदवी	किं न करोति पुंसाम ॥

विभाग - क

निम्नलिखितयोः उपरि समीक्षात्मक टिप्पण्यौ लिखित

नीये आपेला मुद्दाओ पर समीक्षात्मक नोंध लખो.

(०६)

२५. यांत्रिक युगमां पर्यावरण एक गंभीर समस्या.
२६. कपिंजलनो पुंडरीकने उपदेश. अथवा तानारीरी प्रत्ये तानसेने करेलो भाव.

निम्नलिखितयो उपरि समीक्षात्मक टिप्पण्यौ लिखित ।

नीये आपेला न्याय स्पष्ट करो.

(०४)

२७. दैवी संपत्तिना लक्षणो.
२८. नर्ददानुं भहत्व अथवा उर्जा विना उपडती मुश्केलीओ.

निम्नलिखितन्यायौ स्पष्टीकुरुत

नीये आपेल न्याय स्पष्ट करो.

(०४)

२९. बधिनधूमन्याय ।
३०. अन्यपङ्कुन्याय ।

निम्नलिखितौ भाषाप्रयोगो स्पष्टीकुरुत ।

नीये आपेला भाषा प्रयोगो समजावो.

(०४)

३१. मत्स्ये पलायते अथवा दूरीकर्तुम् ।
३२. उदरं जजे अथवा दिदृक्षयां ।

विभाग - ढ

निम्नलिखितयोः ससंदर्भ स्पष्टीकरणं कुरुत ।

नीये आपेला ससंदर्भ समजावो.

(०६)

३३. अन्यसंक्रान्तप्रेमाणो नागरिकाः दक्षिणाभवन्ति

अथवा

जीवनलक्ष्यं न हि धनपदवी ।

३४. हा हन्त नलिनीं गज उज्जहार अथवा सत्यधर्माय द्रष्ट्ये ।

अधोलिखितैः पदैः वाक्यानी प्रपूर्य कथा सूत्रं पोजयत ।

नीये आपेलां पटोने वाक्योमां भूक्ति कथासूत्रं पूर्णं करो.

(०४)

३५. (बधनाति, रक्षन्तु, सूच्यते, राजकुलेषु, पौर्णिमासाम्, सर्वसङ्कटेभ्यः वर्णितम् मणिबन्धे)

प्राचीनकाले रक्षाबन्धनं..... एव प्रचलितम् आसीत् । एतस्यमहत्वं पौराणिक कथासु एतिहासिक कथा.....

विधते । श्रावण मासस्य शुक्लपक्षे भागिनी स्व बन्धोः रक्षा कङ्कणं । माम् इव
राष्ट्रस्यसर्वा भगिनीः रक्ष । रुतेन रक्षाबन्धनेन सबलाः दुर्बलात् सर्वेषां च मङ्गालं भवतु । किदृशी
उदान्तभवना.....एतेन उत्सवेन ॥

निम्नलिखितौ श्लोको पूर्णो कुरुत ।

नीये आपेला श्लोको पूर्णा करो.

(०६)

३६. आत्मसम्भाविता विधि पूर्वकम् ॥

३७. न पुन्यं नपापं शिवोऽहम् शिवोऽहम् ॥

निम्नलिखितानां वाक्यानां संस्कृतानुवादं कुरुत

नीयेनां वाक्योनुं संस्कृतमां भाषांतर करो.

(०४)

३८. तानसेन अद्वितीय गायक उता.

३९. वृक्षोना छेदनथी गरमी वधु पडे छे.

४०. फणो आववाथी वृक्षो नम्र बने छे.

४१. सत्संगति शीर्तिने फेलावे छे.

विभाग : इ

निम्नलिखितियोः उपरि परिचयात्मक टिप्पण्यों लिखत ।

परिचयात्मक नौंध लघो.

(०८)

४२. उरुभङ्गम् अथवा शिशुपालवध

४३. महाकवि दण्डी अथवा शुद्धक

निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

नीये आपेला प्रश्नोना पोतानी भाषामां जवाब आपो.

४४. सुश्रुते क्यो ग्रन्थ लखेलो छे ?

४५. आयुर्वेदनां चार अंगोना नाम लघो.

४६. भासना नाटको कोषो क्यारे अने क्यांथी शोधी काढ्या ?

४७. पांच भान्य भद्राकाव्योना नाम लघो ?

निम्नलिखितौ छन्दडलंकारौ सदृष्टान्तं स्पष्टी कुरुत ।

नीये आपेला छन्दअलंकार उदाहरण साथे समझावो.

(०४)

४८. उत्प्रेक्षा ।

४९. शिखरणी ।

निम्नलिखितयोः प्रश्नयोः उत्तरे लिखत ।

नीये आपेला प्रश्नोना उत्तर लघो.

(०४)

५०. छन्दना प्रकारे ज्ञानावी तेना नामो लघो.

५१. उपभानी परिभाषा आपी तेना अंगोना नामो लघो.